

II

(Muut kuin lainsäätämismääräyksessä hyväksyttävät säädökset)

ASETUKSET

KOMISSION DELEGOITU ASETUS (EU) 2019/624,

annettu 8 päivänä helmikuuta 2019,

lihantuotantoa koskevan virallisen valvonnan suorittamista sekä elävien simpukoiden tuotanto- ja uudelleensijoitusalueita koskevista erityissäännöistä Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksen (EU) 2017/625 mukaisesti

(ETA:n kannalta merkityksellinen teksti)

EUROOPAN KOMISSIO, joka

ottaa huomioon Euroopan unionin toiminnasta tehdyn sopimuksen,

ottaa huomioon virallisesta valvonnasta ja muista virallisista toimista, jotka suoritetaan elintarvike- ja rehulainsäädännön ja eläinten terveyttä ja hyvinvointia, kasvien terveyttä ja kasvinsuojeluaineita koskevien sääntöjen soveltamisen varmistamiseksi, sekä Euroopan parlamentin ja neuvoston asetusten (EY) N:o 999/2001, (EY) N:o 396/2005, (EY) N:o 1069/2009, (EY) N:o 1107/2009, (EU) N:o 1151/2012, (EU) N:o 652/2014, (EU) 2016/429 ja (EU) 2016/2031, neuvoston asetusten (EY) N:o 1/2005 ja (EY) N:o 1099/2009 ja neuvoston direktiivien 98/58/EY, 1999/74/EY, 2007/43/EY, 2008/119/EY ja 2008/120/EY muuttamisesta ja Euroopan parlamentin ja neuvoston asetusten (EY) N:o 854/2004 ja (EY) N:o 882/2004, neuvoston direktiivien 89/608/ETY, 89/662/ETY, 90/425/ETY, 91/496/ETY, 96/23/EY, 96/93/EY ja 97/78/EY ja neuvoston päätöksen 92/438/ETY kumoamisesta 15 päivänä maaliskuuta 2017 annetun Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksen (EU) 2017/625 ⁽¹⁾ (virallista valvontaa koskeva asetus) ja erityisesti sen 18 artiklan 7 kohdan,

sekä katsoo seuraavaa:

- (1) Asetuksessa (EU) 2017/625 vahvistetaan säännöt sellaista virallista valvontaa ja sellaisia muita virallisia toimia varten, joita jäsenvaltioiden toimivaltaiset viranomaiset suorittavat tarkastaakseen, että elintarvikkeiden turvallisuus ja vastaavat seikat ovat unionin lainsäädännön mukaisia tuotannon, jalostuksen ja jakelun kaikissa vaiheissa. Erityisesti siinä säädetään virallisesta valvonnasta, joka on suoritettava ihmisravinnoksi tarkoitettujen eläinperäisten tuotteiden osalta sen varmistamiseksi, että Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksen (EY) N:o 852/2004 ⁽²⁾, Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksen (EY) N:o 853/2004 ⁽³⁾, Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksen (EY) N:o 1069/2009 ⁽⁴⁾ ja neuvoston asetuksen (EY) N:o 1099/2009 ⁽⁵⁾ vaatimuksia noudatetaan.
- (2) Asetuksella (EU) 2017/625 kumotaan Euroopan parlamentin ja neuvoston asetus (EY) N:o 854/2004 ⁽⁶⁾ 14 päivänä joulukuuta 2019. Asetuksessa (EY) N:o 854/2004 vahvistetaan nyt ihmisravinnoksi tarkoitettujen

⁽¹⁾ EUVL L 95, 7.4.2017, s. 1.

⁽²⁾ Euroopan parlamentin ja neuvoston asetus (EY) N:o 852/2004, annettu 29 päivänä huhtikuuta 2004, elintarvikehygieniasta (EUVL L 139, 30.4.2004, s. 1).

⁽³⁾ Euroopan parlamentin ja neuvoston asetus (EY) N:o 853/2004, annettu 29 päivänä huhtikuuta 2004, eläinperäisiä elintarvikkeita koskevista erityisistä hygieniasäännöistä (EUVL L 139, 30.4.2004, s. 55).

⁽⁴⁾ Euroopan parlamentin ja neuvoston asetus (EY) N:o 1069/2009, annettu 21 päivänä lokakuuta 2009, muiden kuin ihmisravinnoksi tarkoitettujen eläimistä saatavien sivutuotteiden ja niistä johdettujen tuotteiden terveysäännöistä sekä asetuksen (EY) N:o 1774/2002 kumoamisesta (sivutuoteasetus) (EUVL L 300, 14.11.2009, s. 1).

⁽⁵⁾ Neuvoston asetus (EY) N:o 1099/2009, annettu 24 päivänä syyskuuta 2009, eläinten suojelusta lopetuksen yhteydessä (EUVL L 303, 18.11.2009, s. 1).

⁽⁶⁾ Euroopan parlamentin ja neuvoston asetus (EY) N:o 854/2004, annettu 29 päivänä huhtikuuta 2004, ihmisravinnoksi tarkoitettujen eläinperäisten tuotteiden virallisen valvonnan järjestämistä koskevista erityissäännöistä (EUVL L 139, 30.4.2004, s. 206).

eläinperäisten tuotteiden virallisen valvonnan järjestämistä koskevat erityissäännöt sen varmistamiseksi, että asetusten (EY) N:o 852/2004, (EY) N:o 853/2004 ja (EY) N:o 1069/2009 vaatimuksia noudatetaan. Siinä säädetään myös mahdollisuudesta myöntää tiettyjä poikkeuksia kyseisistä vaatimuksista.

- (3) Tässä asetuksessa vahvistettavilla säännöillä olisi varmistettava nyt voimassa olevien, asetuksessa (EY) N:o 854/2004 vahvistettujen sääntöjen jatko ottaen huomioon mainitun säädöksen hyväksymisen jälkeen kertynyt kokemus sekä uusi tieteellinen näyttö ja ilmoitetut kansalliset säännöt, jotta taataan perinteisten menetelmien käytön jatkuminen elintarvikkeiden tuotannon, jalostuksen ja jakelun kaikissa vaiheissa.
- (4) Asetuksessa (EU) 2017/625 säädetään, että annetaan delegoituja säädöksiä, joissa vahvistetaan perusteet ja edellytykset poikkeuksille tietyistä mainitun asetuksen vaatimuksista siten, että *ante mortem*- ja *post mortem*-tarkastukset voidaan tehdä virkaeläinlääkärin vastuulla sen sijaan, että virkaeläinlääkärin olisi tehtävä kyseiset tarkastukset tai ne olisi tehtävä virkaeläinlääkärin valvonnassa. Delegoiduissa säädöksissä olisi myös vahvistettava perusteet ja edellytykset sille, että virallista valvontaa voi leikkaamoissa suorittaa muu toimivaltaisten viranomaisten nimeämä henkilöstö.
- (5) *Ante mortem* -tarkastus on välttämätön ihmisten terveyden, eläinten terveyden ja eläinten hyvinvoinnin suojelemiseksi, minkä vuoksi se kuuluu jatkossakin virkaeläinlääkärin vastuulle. Tiedyt *ante mortem* -tarkastukseen sisältyvät rutiinitehtävät voisi kuitenkin suorittaa virallinen avustaja asetuksen (EU) 2017/625 tavoitteiden saavuttamista vaarantamatta edellyttäen, että tiedyt perusteet ja edellytykset täyttyvät.
- (6) Etenkin silloin, kun virkaeläinlääkäri on tehnyt *ante mortem* -tarkastuksen alkuperätilalla, teurastamoon saapumisen yhteydessä tehtävän *ante mortem* -tarkastuksen osalta olisi sallittava enemmän joustoa ja se voitaisiin tehdä virkaeläinlääkärin vastuulla. Jos alkuperätilalla ei kuitenkaan ole tehty *ante mortem* -tarkastusta, tehtävien siirto olisi sallittava vain siinä tapauksessa, että virkaeläinlääkäri valvoo tarkastuksia, ja edellyttäen muiden lajien kuin siipikarjaan tai jäniseläimiin kuuluvien lajien osalta, että tiedyt perusteet ja edellytykset täyttyvät.
- (7) Häätäteurastuksen yhteydessä *ante mortem* -tarkastusta ei voida tehdä teurastamossa. Jotta vältettäisiin aiheuttamasta eläimelle tarpeetonta kärsimystä siirtämällä se teurastamoon sekä rajoitettaisiin toimijoille aiheutuvia taloudellisia tappioita ja vähennettäisiin elintarvikejätettä, olisi vahvistettava perusteet ja edellytykset sille, että häätäteurastuksen yhteydessä *ante mortem* -tarkastus voidaan tehdä teurastamon ulkopuolella. Häätäteurastetut eläimet voivat edelleen soveltua ihmisravinnoksi, jos niille tehdyn lihantarkastuksen tulos on hyväksyvä. Kyseisten tarkastusten olisi annettava mahdollisimman hyvät takeet soveltuvuudesta kulutukseen silloin, kun niiden perusteella sallitaan häätäteurastus teurastamon ulkopuolella.
- (8) Ihmisten terveyteen, eläinten terveyteen ja eläinten hyvinvointiin liittyvien vaatimusten noudattamisen arviointi voidaan ehkä suorittaa tehokkaammin, jos *ante mortem* -tarkastukset tehdään alkuperätilalla eikä teurastamossa. Poikkeukset teurastamossa suoritettavista *ante mortem* -tarkastuksista olisi sen vuoksi sallittava kaikilla lajeilla tietyin perustein.
- (9) Vaikka *post mortem* -tarkastukset ja auditointitoimet ovat ihmisten terveyden, eläinten terveyden ja eläinten hyvinvoinnin suojelun kannalta välttämättömiä ja niiden olisi sen vuoksi oltava edelleen virkaeläinlääkärin vastuulla, virallinen avustaja voi suorittaa tiettyjä tehtäviä tiettyjen perusteiden ja edellytysten täytyessä edellyttäen, että kyseisten tavoitteiden osalta on olemassa riittävät takeet. Kyseisten perusteiden ja edellytysten mukaisesti olisi erityisesti oltava mahdollista jatkaa nykyisiä käytäntöjä ajoittain toimivissa pienteurastamoissa ja pienissä riistan käsittelylaitoksissa.
- (10) Olisi määriteltävä perusteet ja edellytykset teurastamoissa ja riistan käsittelylaitoksissa suoritettavia *ante mortem*- ja *post mortem* -tarkastuksia koskevista perusvaatimuksista poikkeamiselle. Tuotantomäärän kynnysarvo on syrjimätön peruste, jonka osalta otetaan huomioon erityisesti pienimmät laitokset asetuksen (EU) 2017/625 16 artiklan 3 kohdan a alakohdan mukaisesti. Koska kyseisten laitosten rakenne on erilainen eri jäsenvaltioissa, kynnysarvon olisi perustuttava teurastettujen tai käsiteltyjen eläinten lukumäärään tai siihen, että sen voidaan osoittaa edustavan vähäistä kiinteää prosenttiosuutta markkinoille saatetun lihan määrästä. Asetuksessa (EY) N:o 1099/2009 määritellään eläinyksiköt (karjayksiköt) ja vahvistetaan muuntokertoimet tiettyjen lajien eläinten lukumäärän ilmaisemiseksi eläinyksikköinä. Kyseisiä säännöksiä olisi käytettävä, kun vahvistetaan kynnysarvoja ja yhdenmukaistetaan tiettyihin vaatimuksiin teurastamon koon perusteella tehtäviä poikkeuksia.
- (11) Leikkaamoissa tiettyjä tehtäviä voi suorittaa toimivaltaisten viranomaisten nimeämä henkilöstö ihmisten terveyden, eläinten terveyden ja eläinten hyvinvoinnin suojelun tavoitteiden saavuttamista vaarantamatta, jos tiedyt perusteet ja edellytykset täyttyvät.

- (12) Elävien simpukoiden tuotannon virallinen valvonta on tarpeen, jotta voidaan varmistaa tuotannon olevan unionin lainsäädännössä vahvistettujen perusteiden ja tavoitteiden mukaista. Asetuksen (EY) N:o 853/2004 liitteessä III olevan VII jakson II luvun A osan mukaan elävät simpukat on pyydyttävä tuotantoalueilta, jotka toimivaltainen viranomais on luokitellut ja joilla ne sallivat pyynnin. Asetuksessa (EU) 2017/625 säädetään sellaisten delegoitujen säädösten antamisesta, joissa vahvistetaan perusteet ja edellytykset sille, kuinka määritellään, milloin kampasimpukoiden (*Pectinidae*), merikotiloiden ja varsinaisten merimakkaroiden (*Holothuroidea*) tuotanto- ja uudelleensijoitusalueita ei tarvitse luokitella.
- (13) Olisi myös vahvistettava paikka, jossa kyseisten kampasimpukoiden (*Pectinidae*), merikotiloiden ja varsinaisten merimakkaroiden (*Holothuroidea*), jotka eivät ota ravintoaan siivilöimällä, tuotantoa koskeva virallinen valvonta suoritetaan.
- (14) Asetuksessa (EU) 2017/625 säädetään myös mahdollisuudesta vahvistaa erityispoikkeuksia poroja (*Rangifer tarandus tarandus*), riekkoja (*Lagopus lagopus*) ja kiirunoita (*Lagopus mutus*) koskevan virallisen valvonnan osalta, jotta pitkäaikaisia paikallisia ja perinteisiä tapoja ja käytäntöjä voidaan jatkaa.
- (15) Asetuksen (EY) N:o 854/2004 17 artiklan 3 kohdan mukaisesti jäsenvaltiot voivat toteuttaa kansallisia toimenpiteitä, joilla pyritään mahdollistamaan perinteisten menetelmien käytön jatkaminen tai vastaamaan sellaisten elintarvikealan yritysten tarpeisiin, joiden tuotanto on vähäinen tai jotka sijaitsevat erityisten maantieteellisten rajoitteiden alaisilla alueilla. Tämän perusteella Ruotsi ja Suomi ovat antaneet komissiolle ja muille jäsenvaltioille ilmoituksen kansallisista toimenpiteistä, joihin liittyy erityispoikkeuksia tietyistä poronlihaa ja metsäkanojen lihaa koskevan virallisen valvonnan vaatimuksista. Koska asetus (EU) 2017/625 ei enää mahdollista mainitunlaista kansallisilla toimenpiteillä tehtävää mukautusta, tässä asetuksessa olisi vahvistettava poroa ja metsäkanoja koskevan virallisen valvonnan osalta sovellettavat poikkeukset, jotta on mahdollista jatkaa sellaisia pitkäaikaisia paikallisia ja perinteisiä tapoja ja käytäntöjä, jotka eivät vaikuta asetuksen (EU) 2017/625 tavoitteiden saavuttamiseen.
- (16) Asetuksessa (EU) 2017/625 vahvistetaan toimivaltaisten viranomaisten nimeämää henkilöstöä ja virkaeläinlääkäreitä sekä viralliseen valvontaan ja tiettyihin muihin virallisiin toimiin osallistuvia virallisia avustajia koskevat vähimmäisvaatimukset. Lisäksi vahvistetaan viralliseen valvontaan ja tiettyihin muihin virallisiin toimiin osallistuvan teurastamohenkilöstön koulutusta koskevat vähimmäisvaatimukset.
- (17) Olisi vahvistettava virkaeläinlääkäreitä, virallisia avustajia ja toimivaltaisten viranomaisten nimeämää muuta henkilöstöä koskevat vähimmäisvaatimukset, jotta he hoitaisivat tehtävänsä tehokkaasti ja asianmukaisesti ja varmistaisivat näin kuluttajien, eläinten terveyden ja eläinten hyvinvoinnin korkeatasoisen suojelun. Niihin olisi sisällyttävä erityiset koulutusta koskevat vähimmäisvaatimukset. Olisi tarjottava mahdollisuus mukauttaa vaatimus riittävän joustavasti suoritettaviin tehtäviin, työkokemus huomioon ottaen.
- (18) Jotta virallinen valvonta ja muut viralliset valvontatoimet suoritettaisiin tehokkaasti ja asianmukaisesti, olisi myös vahvistettava tarkoituksenmukaiset koulutusta koskevat vähimmäisvaatimukset viralliseen valvontaan ja muihin virallisiin valvontatoimiin liittyvien tehtävien suorittamisessa avustavaa teurastamohenkilöstöä varten.
- (19) Koska asetuksella (EU) 2017/625 kumotaan 14 päivänä joulukuuta 2019 asetus (EY) N:o 854/2004, tätä asetusta olisi sovellettava kyseisestä päivästä alkaen,

ON HYVÄKSYNYT TÄMÄN ASETUKSEN:

1 artikla

Kohde ja soveltamisala

Tässä asetuksessa vahvistetaan erityiset säännöt asetuksen (EU) 2017/625 18 artiklan 1 kohdassa tarkoitetun eläinperäisiä tuotteita koskevan virallisen valvonnan suorittamiselle.

Erityiset säännöt koskevat seuraavia:

a) perusteet ja edellytykset, joilla määritetään

- i) milloin *ante mortem* -tarkastus voidaan suorittaa tietyissä teurastamoissa virkaeläinlääkärin valvonnassa tai vastuulla;
- ii) milloin *ante mortem* -tarkastus voidaan suorittaa muualla kuin teurastamossa hätäteurastetuksen yhteydessä;
- iii) milloin *ante mortem* -tarkastus voidaan suorittaa alkuperätilalla;

- iv) minkälaiset takeet on annettava sille, että virkaeläinlääkärin vastuulla suoritetaan *post mortem* -tarkastukset ja auditoinnit, kuten asetuksen (EU) 2017/625 18 artiklan 2 kohdan c ja d alakohdassa säädetään;
 - v) poikkeukset asetuksen (EU) 2017/625 18 artiklan 6 kohdasta kampasimpukoiden (*Pectinidae*), merikotiloiden ja varsinaisten merimakkaroiden (*Holothuroidea*) tuotanto- ja uudelleensijoitusalueiden luokittelun osalta;
 - vi) milloin toimivaltaisten viranomaisten tätä tarkoitusta varten nimeämä ja asianmukaisesti koulutettu henkilöstö voi suorittaa virallisen valvonnan leikkaamoissa;
- b) erityispoikkeusten vahvistaminen porojen (*Rangifer tarandus tarandus*), riekkojen (*Lagopus lagopus*) ja kiirunoiden (*Lagopus mutus*) osalta, jotta voidaan jatkaa pitkäaikaisia paikallisia ja perinteisiä tapoja ja käytäntöjä;
- c) virkaeläinlääkäriä, virallista avustajaa ja toimivaltaisten viranomaisten nimeämää henkilöstöä koskevien vähimmäisvaatimusten vahvistaminen, mukaan lukien koulutusta koskevat vaatimukset, asetuksen (EU) 2017/625 18 artiklassa kuvattujen tehtävien asianmukaisen suorittamisen varmistamiseksi;
- d) tarkoituksenmukaisten koulutusta koskevien vähimmäisvaatimusten vahvistaminen teurastamohenkilöstölle, joka avustaa asetuksen (EU) 2017/625 18 artiklan 3 kohdassa kuvattujen tehtävien suorittamisessa.

2 artikla

Määritelmät

Tässä asetuksessa tarkoitetaan

- 1) 'teurastamolla' asetuksen (EY) N:o 853/2004 liitteessä I olevassa 1.16 kohdassa määriteltyä teurastamoa;
- 2) 'alkuperätilalla' tilaa, jolla eläimiä viimeksi kasvatettiin. Jos kyseessä ovat Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksen (EY) N:o 999/2001 ⁽⁷⁾ liitteessä I olevan 2 kohdan q alakohdassa määritellyt puolikesyt hirvieläimet, tähän kuuluvat myös teurastettavien eläinten valintaan tarkoitetut erotukset;
- 3) 'tuotantoalueella' asetuksen (EY) N:o 853/2004 liitteessä I olevassa 2.5 kohdassa määriteltyä tuotantoaluetta;
- 4) 'uudelleensijoitusalueella' asetuksen (EY) N:o 853/2004 liitteessä I olevassa 2.6 kohdassa määriteltyä uudelleensijoitusaluetta;
- 5) 'toimivaltaisten viranomaisten nimeämällä henkilöstöllä' henkilöä, joka ei ole virallinen avustaja eikä virkaeläinlääkäri ja joka on tämän asetuksen mukaisesti kelpoinen toimimaan sellaisessa ominaisuudessa leikkaamoissa ja jolle toimivaltaiset viranomaiset osoittavat tiettyjen toimien suorittamisen;
- 6) 'riskianalyysillä' Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksen (EY) N:o 178/2002 ⁽⁸⁾ 3 artiklan 10 kohdassa määriteltyä riskianalyysiä;
- 7) 'leikkaamolla' asetuksen (EY) N:o 853/2004 liitteessä I olevassa 1.17 kohdassa määriteltyä leikkaamoa;
- 8) 'siipikarjalla' asetuksen (EY) N:o 853/2004 liitteessä I olevassa 1.3 kohdassa määriteltyä siipikarjaa;
- 9) 'jäniseläimillä' asetuksen (EY) N:o 853/2004 liitteessä I olevassa 1.4 kohdassa määriteltyjä jäniseläimiä;
- 10) 'elintarvikealan toimijalla' asetuksen (EY) N:o 178/2002 3 artiklan 3 kohdassa määriteltyä elintarvikealan toimijaa;
- 11) 'kotieläiminä pidetyillä sorkka- ja kavioläimillä' asetuksen (EY) N:o 853/2004 liitteessä I olevassa 1.2 kohdassa määriteltyjä kotieläiminä pidettyjä sorkka- ja kavioläimiä;
- 12) 'lihalla' asetuksen (EY) N:o 853/2004 liitteessä I olevassa 1.1 kohdassa määriteltyä lihaa;
- 13) 'tarhatulla riistalla' asetuksen (EY) N:o 853/2004 liitteessä I olevassa 1.6 kohdassa määriteltyä tarhattua riistaa;
- 14) 'lopullisella kuluttajalla' asetuksen (EU) N:o 178/2002 3 artiklan 18 kohdassa määriteltyä lopullista kuluttajaa;
- 15) 'vähittäiskaupalla' asetuksen (EY) N:o 178/2002 3 artiklan 7 kohdassa määriteltyä vähittäiskauppaa;

⁽⁷⁾ Euroopan parlamentin ja neuvoston asetus (EY) N:o 999/2001, annettu 22 päivänä toukokuuta 2001, tiettyjen tarttuvien spongiformisten enkefalopatioiden ehkäisyä, valvontaa ja hävittämistä koskevista säännöistä (EYVL L 147, 31.5.2001, s. 1).

⁽⁸⁾ Euroopan parlamentin ja neuvoston asetus (EY) N:o 178/2002, annettu 28 päivänä tammikuuta 2002, elintarvikelainsäädäntöä koskevista yleisistä periaatteista ja vaatimuksista, Euroopan elintarvikeeturvallisuusviranomaisen perustamisesta sekä elintarvikkeiden turvallisuuteen liittyvistä menettelyistä (EYVL L 31, 1.2.2002, s. 1).

- 16) 'laitoksella' asetuksen (EY) N:o 852/2004 2 artiklan 1 kohdan c alakohdassa määriteltyä laitosta;
- 17) 'pienteurastamolla' toimivaltaisten viranomaisten riskianalyysin perusteella nimeämää teurastamoa, jossa teurastusta harjoitetaan ainoastaan osan työpäivää tai koko työpäivän ajan mutta ei viikon jokaisena työpäivänä;
- 18) 'pienellä riistan käsittelylaitoksella' toimivaltaisten viranomaisten riskianalyysin perusteella nimeämää riistan käsittelylaitosta, jossa riistaa käsitellään ainoastaan osan työpäivää tai koko työpäivän ajan mutta ei viikon jokaisena työpäivänä;
- 19) 'eläinyksiköllä' asetuksen (EY) N:o 1099/2009 17 artiklan 6 kohdassa määriteltyä karjayksikköä;
- 20) 'luonnonvaraisella pienriistalla' asetuksen (EY) N:o 853/2004 liitteessä I olevassa 1.7 kohdassa määriteltyä luonnonvaraista pienriistaa;
- 21) 'riistan käsittelylaitoksella' asetuksen (EY) N:o 853/2004 liitteessä I olevassa 1.18 kohdassa määriteltyä riistan käsittelylaitosta;
- 22) 'lähettämöllä' asetuksen (EY) N:o 853/2004 liitteessä I olevassa 2.7 kohdassa määriteltyä lähettämöä;
- 23) 'simpukoilla' asetuksen (EY) N:o 853/2004 liitteessä I olevassa 2.1 kohdassa määriteltyjä simpukoita;
- 24) 'jalostamisella' asetuksen (EY) N:o 852/2004 2 artiklan 1 kohdan m alakohdassa määriteltyä jalostamista;
- 25) 'sisäelimiä' asetuksen (EY) N:o 853/2004 liitteessä I olevassa 1.12 kohdassa määriteltyjä sisäelimiä;
- 26) 'alkutuotannolla' asetuksen (EY) N:o 178/2002 3 artiklan 17 kohdassa määriteltyä alkutuotantoa;
- 27) 'maitotilalla' asetuksen (EY) N:o 853/2004 liitteessä I olevassa 4.2 kohdassa määriteltyä maitotilaa.

3 artikla

Perusteet ja edellytykset sille, että virallinen avustaja voi suorittaa *ante mortem* -tarkastukset tietyissä teurastamoissa

1. Poiketen siitä, mitä asetuksen (EU) 2017/625 18 artiklan 2 kohdan a alakohdassa säädetään, virallinen avustaja voi suorittaa virkaeläinlääkärin valvonnassa *ante mortem* -tarkastuksen muille lajeille kuin siipikarjaan tai jäniseläimiin kuuluville lajeille edellyttäen, että kyseisessä teurastamossa sovellettavat menettelyt täyttävät seuraavat perusteet ja edellytykset:

- a) *ante mortem* -tarkastuksiin sisältyvät tehtävät ovat luonteeltaan puhtaasti käytännöllisiä ja koskevat ainoastaan yhtä tai useampaa seuraavista:
 - i) todennetaan, että elintarvikealan toimija täyttää elintarvikeketjua koskeviin tietoihin ja eläinten tunnistustarkastukseen liittyvät vaatimukset;
 - ii) esivalitaan eläimet, joissa ilmenee mahdollisia poikkeamia ihmisten terveyttä, eläinten terveyttä ja eläinten hyvinvointia koskevien vaatimusten suhteen;
- b) jos mahdollisia poikkeamia havaitaan tai epäillään, virallinen avustaja ilmoittaa asiasta viipymättä virkaeläinlääkärille, minkä jälkeen virkaeläinlääkäri suorittaa itse *ante mortem* -tarkastuksen; ja
- c) virkaeläinlääkäri todentaa säännöllisesti, että virallinen avustaja suorittaa tehtävänsä asianmukaisesti.

2 Poiketen siitä, mitä asetuksen (EU) 2017/625 18 artiklan 2 kohdan a alakohdassa säädetään, virallinen avustaja voi suorittaa teurastamossa *ante mortem* -tarkastuksen kaikille lajeille virkaeläinlääkärin vastuulla edellyttäen, että seuraavat perusteet ja edellytykset täyttyvät:

- a) virkaeläinlääkäri on jo tehnyt *ante mortem* -tarkastuksen alkuperätilalla 5 artiklan mukaisesti;
- b) tarkastuksen suorittava virallinen avustaja ilmoittaa viipymättä virkaeläinlääkärille, jos mahdollisia poikkeamia havaitaan tai epäillään, ja virkaeläinlääkäri suorittaa sen jälkeen itse *ante mortem* -tarkastuksen;
ja
- c) virkaeläinlääkäri todentaa säännöllisesti, että virallinen avustaja suorittaa tehtävänsä asianmukaisesti.

3. Edellä 1 ja 2 kohdassa mainittuja poikkeuksia ei sovelleta
- a) eläimiin, joille tehdään asetuksen (EY) N:o 853/2004 liitteessä III olevan I jakson VI luvussa tarkoitettu hätäteurastus;
 - b) eläimiin, joilla epäillään olevan jokin tauti tai tila, joka voi vaikuttaa haitallisesti ihmisten terveyteen;
 - c) nautaeläimiin, jotka tulevat karjoista, joita ei ole julistettu virallisesti tuberkuloosista vapaiksi tai joiden asema virallisesti taudista vapaana on peruutettu;
 - d) nautaeläimiin, jotka tulevat sellaisista karjoista, ja lampaisiin ja vuohiin, jotka tulevat sellaisilta tiloilta, joita ei ole julistettu virallisesti luomistaudista vapaiksi tai joiden asema virallisesti taudista vapaana on peruutettu;
 - e) taudinpurkaustapauksessa eläimiin, jotka tulevat joltakin neuvoston direktiivin 64/432/ETY⁽⁹⁾ 2 artiklassa määritellyltä alueelta, jolla sovelletaan eläinten terveyteen liittyviä rajoituksia unionin lainsäädännön mukaisesti;
 - f) eläimiin, joihin sovelletaan tiukempaa valvontaa uusien tautien tai tiettyjen Maailman eläintautijärjestön (OIE) luetteloimien tautien leviämisen vuoksi.

4 artikla

Perusteet ja edellytykset sille, että *ante mortem* -tarkastukset voidaan suorittaa muualla kuin teurastamossa hätäteurastuksen yhteydessä

Poiketen siitä, mitä asetuksen (EU) 2017/625 18 artiklan 2 kohdan a alakohdassa säädetään, virkaeläinlääkäri voi suorittaa hätäteurastuksen yhteydessä *ante mortem* -tarkastuksia muualla kuin teurastamossa ainoastaan kotieläiminä pidetyille sorkka- ja kavioläimille edellyttäen, että hätäteurastusta varten asetuksen (EY) N:o 853/2004 liitteessä III olevan I jakson VI luvun 1, 2 ja 6 kohdassa vahvistetut vaatimukset täyttyvät.

Teurastettavaksi soveltuvista eläimistä on annettava komission täytäntöönpanoasetuksen (EU) 2019/628⁽¹⁰⁾ liitteessä V esitetyn mallin mukainen terveystodistus. Terveystodistukset on toimitettava eläinten mukana teurastamoon tai lähetettävä etukäteen missä tahansa muodossa. Terveystodistukseen on kirjattava kaikki myöhemmän lihantarkastuksen kannalta merkitykselliset havainnot.

5 artikla

Yleiset perusteet ja edellytykset sille, että *ante mortem* -tarkastukset voidaan suorittaa alkuperätilalla

1. Poiketen siitä, mitä asetuksen (EU) 2017/625 18 artiklan 2 kohdan a ja b alakohdassa säädetään, toimivaltainen viranomainen voi sallia, että teurastettaviksi tarkoitetuille eläimille tehdään *ante mortem* -tarkastukset alkuperätilalla 2 kohdassa ja 6 artiklassa vahvistettujen perusteiden ja edellytysten mukaisesti.
2. Seuraavia perusteita ja edellytyksiä sovelletaan kaikkiin lajeihin:
 - a) alkuperätilalla suoritetaan tietojen tai asiakirjojen tarkastus, mukaan lukien elintarvikeketjua koskevien tietojen todentaminen;
 - b) elintarvikealan toimija helpottaa tarvittaessa yksittäisten eläinten tutkimista;
 - c) alkuperätilalla tehtäviin *ante mortem* -tarkastuksiin sisältyy eläinten fyysinen tarkastus sen määrittämiseksi,
 - i) onko niillä tautia tai tilaa, joka voi tarttua eläimiin tai ihmisiin kyseisten eläinten lihaa käsiteltäessä tai kulutettaessa, tai käyttäytyvätkö ne yksilöllisesti tai yhdessä tavalla, joka viittaa siihen, että mainitunlaista tautia on esiintynyt;
 - ii) ilmeneekö niillä yleistä käytöshäiriötä, merkkejä taudista tai poikkeamia, joiden vuoksi kyseisten eläinten liha ei sovellu ihmisravinnoksi;

⁽⁹⁾ Neuvoston direktiivi 64/432/ETY, annettu 26 päivänä kesäkuuta 1964, eläinten terveyteen liittyvistä ongelmista yhteisön sisäisessä nautaeläinten ja sikojen kaupassa (EYVL 121, 29.7.1964, s. 1977).

⁽¹⁰⁾ Komission täytäntöönpanoasetus (EU) 2019/628, annettu 8 päivänä huhtikuuta 2019, tiettyjä eläimiä ja tavaroita koskevien virallisten todistusten mallista sekä asetuksen (EY) N:o 2074/2005 ja täytäntöönpanoasetuksen (EU) 2016/759 muuttamisesta mallitodistusten osalta (katso tämän virallisen lehden sivu 101).

- iii) onko näyttöä tai aihetta epäillä, että eläimissä voi olla kemikaalijäämiä määrinä, jotka ylittävät unionin lainsäädännössä vahvistetut tasot, tai kiellettyjen aineiden jäämiä;
 - iv) ilmeneekö niissä merkkejä eläinten hyvinvointiin liittyvistä ongelmista, kuten liiallisesta likaisuudesta;
 - v) soveltuvatko ne kuljettaviksi;
- d) a, b ja c alakohdassa tarkoitettujen alkuperätilalla suoritettavat tarkastukset ja *ante mortem* -tarkastuksen tekee virkaeläinlääkäri;
- e) teurastettavaksi soveltuvat eläimet on merkittävä asianmukaisesti, erotettava muista eläimistä ja lähetettävä teurastamoon suoraan alkuperätilalta;
- f) teurastettavaksi soveltuvista eläimistä on annettava täytäntöönpanoasetuksen (EU) 2019/628 liitteessä IV olevassa I osassa esitetty terveystodistus. Terveystodistus on toimitettava eläinten mukana teurastamoon tai lähetettävä etukäteen missä tahansa muodossa. Terveystodistukseen on kirjattava kaikki myöhemmän lihintarkastuksen kannalta merkitykselliset havainnot.
3. Teurastamossa tehdään seuraavat lisätarkastukset asetuksen (EU) 2017/625 18 artiklan 2 kohdan a ja b alakohdan ja tämän asetuksen 3 artiklan mukaisesti:
- a) todennetaan säännöllisesti, onko elintarvikealan toimija täyttänyt velvollisuutensa varmistaa, että eläimet on merkitty asianmukaisesti;
 - b) todennetaan säännöllisesti, että eläinten hyvinvointia koskevia sääntöjä on noudatettu kuljetuksen ja teurastamoon saapumisen aikana sekä se, onko havaittavissa merkkejä sellaisesta tilasta, joka voi vaikuttaa haitallisesti ihmisten tai eläinten terveyteen.
4. Jos eläimiä ei teurasteta kolmen päivän kuluessa, tai 6 artiklan 5 kohdassa tarkoitetuissa tapauksissa 28 päivän kuluessa, 2 kohdan f alakohdassa tarkoitetun terveystodistuksen antamispäivämäärästä ja
- a) jos eläimiä ei ole lähetetty alkuperätilalta teurastamoon, on suoritettava täydentävä *ante mortem* -tarkastus ja annettava uusi terveystodistus;
 - b) jos eläimet ovat jo matkalla teurastamoon tai ovat jo saapuneet sinne, teurastus voidaan sallia niin pian kuin viivästyksen syy on arvioitu edellyttäen, että eläimille tehdään täydentävä *ante mortem* -tarkastus komission täytäntöönpanoasetuksen (EU) 2019/627 ⁽¹⁾ 11 artiklan mukaisesti.

6 artikla

Lajikohtaiset perusteet ja edellytykset sille, että *ante mortem* -tarkastukset voidaan suorittaa alkuperätilalla

1. Toimivaltaiset viranomaiset soveltavat tässä artiklassa säädettyjä erityisiä perusteita ja edellytyksiä soveltuviin siipikarjaan ja tarhattuun riistaan liittyvissä tapauksissa.
2. Rasvaisen maksan (*foie gras*) tuotantoa varten kasvatettavan siipikarjan sekä alkuperätilalla teurastetun siipikarjan, jonka sisäelinten poistamista on lykätty, ollessa kyseessä teurastamoon tai leikkaamoon toimitetaan ruhojen, joista ei ole poistettu sisäelimiä, mukana tai lähetetään etukäteen missä tahansa muodossa 5 artiklan 2 kohdan f alakohdassa tarkoitetun todistuksen sijasta täytäntöönpanoasetuksen (EU) 2019/628 liitteessä IV olevassa II osassa esitetyn terveystodistuksen mallin mukaisesti täytetty todistus.
3. Alkuperätilalla asetuksen (EY) N:o 853/2004 liitteessä III olevan III jakson 3 kohdan mukaisesti teurastetun tarhatun riistan ollessa kyseessä teurastamoon toimitetaan eläinten mukana tai lähetetään etukäteen missä tahansa muodossa 5 artiklan 2 kohdan f alakohdassa tarkoitetun todistuksen sijasta täytäntöönpanoasetuksen (EU) 2019/628 liitteessä IV olevassa III osassa esitetyn terveystodistuksen mallin mukaisesti täytetty todistus.
4. Alkuperätilalla asetuksen (EY) N:o 853/2004 liitteessä III olevan III jakson 3 kohdan a alakohdan mukaisesti teurastetun tarhatun riistan ollessa kyseessä
 - a) teurastamoon toimitetaan eläinten mukana tai lähetetään etukäteen missä tahansa muodossa 5 artiklan 2 kohdan f alakohdassa tarkoitetun todistuksen sijasta täytäntöönpanoasetuksen (EU) 2019/628 liitteessä IV olevassa IV osassa esitetyn terveystodistuksen mallin mukaisesti täytetty todistus;
 - b) virkaeläinlääkäri todentaa säännöllisesti, että teurastuksen ja verenlaskun tekevät henkilöt suorittavat tehtävänsä asianmukaisesti.

⁽¹⁾ Komission täytäntöönpanoasetus (EU) 2019/627, annettu 15 päivänä maaliskuuta 2019, ihmisravinnoksi tarkoitettujen eläinperäisten tuotteiden virallisen valvonnan suorittamista koskevista yhtenäisistä käytännön järjestelyistä Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksen (EU) 2017/625 mukaisesti sekä komission asetuksen (EY) N:o 2074/2005 muuttamisesta virallisen valvonnan osalta (katso tämän virallisen lehden sivu 51).

5. Poiketen siitä, mitä 5 artiklan 4 kohdassa säädetään, jäsenvaltiot voivat sallia tarhatun riistan teurastuksen 28 päivän ajan 5 artiklan 2 kohdan f alakohdassa tarkoitetun terveystodistuksen antamispäivästä, jos
- a) tuottaja toimittaa ainoastaan pieniä määriä tarhatun riistan lihaa joko suoraan lopulliselle kuluttajalle tai paikallisille vähittäisliikkeille, jotka toimittavat lihan suoraan lopulliselle kuluttajalle; ja
 - b) vuodessa teurastetaan enintään 50 eläintä alkuperätilaa kohden.

7 artikla

Perusteet ja edellytykset asetuksen (EU) 2017/625 18 artiklan 2 kohdan c alakohdassa tarkoitettuja virkaeläinlääkärin vastuulla suoritettavia *post mortem* -tarkastuksia varten

1. Asetuksen (EU) 2017/625 18 artiklan 2 kohdan c alakohdassa tarkoitettuja *post mortem* -tarkastuksia voi suorittaa tämän asetuksen liitteessä II olevan II luvussa esitetyt vaatimukset täyttävä virallinen avustaja virkaeläinlääkärin vastuulla, jos seuraavat perusteet ja edellytykset täyttyvät:

- a) teurastus- tai riistankäsittelytoimet toteutetaan pienteurastamossa tai pienessä riistan käsittelylaitoksessa, jossa teurastetaan tai käsitellään
 - i) alle 1 000 eläinyksikköä vuodessa; tai
 - ii) alle 150 000 siipikarjaan, jäniseläimiin tai luonnonvaraiseen pienriistaan kuuluvaa yksilöä vuodessa;
- b) toimivaltainen viranomainen voi korottaa a alakohdassa säädettyjä kynnysarvoja varmistaen, että poikkeusta sovelletaan pienimpiin teurastamoihin ja riistan käsittelylaitoksiin, jotka ovat pienteurastamon tai pienen riistan käsittelylaitoksen määritelmän mukaisia, ja edellyttäen, että kyseisten laitosten yhteenlaskettu vuosituotanto on enintään 5 prosenttia jäsenvaltiossa tuotetun tuoreen lihan kokonaismäärästä
 - i) kyseessä olevien lajien osalta;
 - ii) kaikkien sorkka- ja kavioläinten osalta;
 - iii) kaiken siipikarjan osalta; tai
 - iv) kaikkien lintujen ja jäniseläinten osalta;

tällaisessa tapauksessa toimivaltaiset viranomaiset ilmoittavat poikkeuksesta ja sitä tukevasta näytöstä Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivissä (EU) 2015/1535 ⁽¹²⁾ säädettyä menettelyä noudattaen;

- c) asianomaisella laitoksella on riittävät tilat siihen, että se voi varastoida lihan, jossa on poikkeavuuksia, erillään muusta lihasta siihen asti kun virkaeläinlääkäri voi itse tarkastaa kyseisen poikkeavan lihan;
- d) virkaeläinlääkäri on laitoksessa paikalla vähintään kerran päivässä, säännöllisesti myös teurastustoimien aikana;
- e) toimivaltainen viranomainen on ottanut käyttöön menettelyn arvioidakseen säännöllisesti virallisten avustajien suoritusta kyseisissä laitoksissa, muun muassa seuraavin toimin:
 - i) yksilöllisen suorituksen seuranta,
 - ii) tarkastuksessa tehtyjen kirjausten todentaminen ja vertaaminen niitä vastaaviin ruhoihin;
 - iii) ruhojen tarkastukset varastotiloissa;
- f) toimivaltainen viranomainen on tehnyt riskianalyysin ottaen huomioon ainakin seuraavat tekijät:
 - i) teurastettujen tai käsiteltyjen eläinten lukumäärä tunnissa tai päivässä;
 - ii) teurastettujen tai käsiteltyjen eläinten laji ja luokka;
 - iii) laitoksen tuotantomäärä;
 - iv) teurastus- tai käsittelytoimien aiemmat tulokset;
 - v) sellaisten mahdollisten lisätoimenpiteiden vaikuttavuus, joita elintarvikeketjussa on toteutettu tavoitteena taata teurastettavaksi tarkoitettujen eläinten turvallisuus elintarvikkeena;

⁽¹²⁾ Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivi (EU) 2015/1535, annettu 9 päivänä syyskuuta 2015, teknisiä määräyksiä ja tietoyhteiskunnan palveluja koskevia määräyksiä koskevien tietojen toimittamisesta noudatettavasta menettelystä (EUVL L 241, 17.9.2015, s. 1).

- vi) vaara-analyysin ja kriittisten hallintapisteiden järjestelmän (HACCP-järjestelmän) periaatteisiin perustuvien menettelyjen vaikuttavuus;
- vii) auditointikirjaukset;
- viii) toimivaltaisen viranomaisen aiemmat kirjaukset *ante mortem*- ja *post mortem* -tarkastuksista.

2. Edellä olevan 1 kohdan a alakohdan i alakohtaa sovellettaessa käytetään asetuksen (EY) N:o 1099/2009 17 artiklan 6 kohdassa vahvistettuja muuntokertoimia. Kuitenkin lampailta ja vuohilla sekä pienillä hirvieläimillä (*Cervidae*) (elopaino alle 100 kg) käytettävä muuntokerroin on 0,05 eläinyksikköä ja muulla suurriistalla 0,2 eläinyksikköä.

8 artikla

Virkaeläinlääkärin suorittamat *post mortem* -tarkastukset

Post mortem -tarkastuksen suorittaa virkaeläinlääkäri seuraavissa tapauksissa:

- a) eläimet, joille tehdään asetuksen (EY) N:o 853/2004 liitteessä III olevan I jakson VI luvussa tarkoitettu hätäteurastus;
- b) eläimet, joilla epäillään olevan jokin tauti tai tila, joka voi vaikuttaa haitallisesti ihmisten terveyteen;
- c) nautaeläimet, jotka ovat peräisin karjoista, joita ei ole todettu virallisesti tuberkuloosista vapaiksi;
- d) nautaeläimet, lampaat ja vuohet, jotka ovat peräisin karjoista, joita ei ole todettu virallisesti luomistaudista vapaiksi;
- e) sellaisten eläintautien taudinpurkaus, joiden osalta unionin lainsäädännössä vahvistetaan eläinten terveyttä koskevat säännöt. Tämä koskee eläimiä, jotka ovat alttiita kyseiselle taudille ja jotka tulevat tietyltä neuvoston direktiivin 64/432/EY 2 artiklan 2 kohdan p alakohdassa määritellyltä alueelta;
- f) jos tiukempi valvonta on tarpeen uusien tautien tai tiettyjen Maailman eläintautijärjestön (OIE) luetteloimien tautien vuoksi;
- g) jos kyseessä on poikkeaminen *post mortem* -tarkastuksen ajankohdasta täytäntöönpanoasetuksen (EU) 2019/627 13 artiklan mukaisesti.

9 artikla

Perusteet ja edellytykset auditointien suorittamiselle teurastamoissa ja riistan käsittelylaitoksissa

Asetuksen (EU) 2017/625 18 artiklan 2 kohdan d alakohdan iii alakohdassa tarkoitettuja auditointeja voivat teurastamoissa ja riistan käsittelylaitoksissa suorittaa viralliset avustajat virkaeläinlääkärin vastuulla vain hyviä hygieniakäytäntöjä ja HACCP-järjestelmään perustuvia menettelyjä koskevien tietojen keruun osalta ja edellyttäen, että tämän asetuksen liitteessä II olevassa II luvussa esitetyt vaatimukset täyttyvät.

10 artikla

Perusteet ja edellytykset virallisen valvonnan, mukaan lukien auditoinnit, suorittamiselle leikkaamoissa

Leikkaamoissa asetuksen (EU) 2017/625 18 artiklan 2 kohdan d alakohdassa tarkoitettua virallista valvontaa, mukaan lukien auditoinnit, voi suorittaa myös muu toimivaltaisten viranomaisten nimeämä henkilöstö 18 artiklan 2 kohdan d alakohdassa vahvistetuista vaatimuksista poiketen edellyttäen, että toimivaltaiset viranomaiset tarkastavat säännöllisesti tällaisen henkilöstön työn. Kyseisten toimien suorittaminen edellyttää, että tämän asetuksen liitteessä II olevan III luvun vaatimukset täyttyvät.

11 artikla

Tuotantoalueilta, joita ei luokitella asetuksen (EU) 2017/625 18 artiklan 6 kohdan mukaisesti, pyydettyjä kampsimpukoita (*Pectinidae*), merikotiloita ja varsinaisia merimakkaraita (*Holothuroidea*), jotka eivät ota ravintoaan siivilöimällä, koskeva virallinen valvonta

Poiketen siitä, mitä asetuksen (EU) 2017/625 18 artiklan 6 kohdassa säädetään, tuotanto- ja uudelleensijoitusalueiden luokittelua ei edellytetä kampsimpukoiden (*Pectinidae*), merikotiloiden ja varsinaisten merimakkaroiden (*Holothuroidea*), jotka eivät ota ravintoaan siivilöimällä, osalta, jos toimivaltaiset viranomaiset suorittavat kyseisten eläinten virallista valvontaa kalahuutokaupoissa, lähettämissä ja jalostuslaitoksissa.

Tällä virallisella valvonnalla tarkistetaan, täyttyvätkö

- a) asetuksen (EY) N:o 853/2004 liitteessä III olevan VII jakson V luvussa esitetyt terveysvaatimukset;
- b) luokiteltujen tuotantoalueiden ulkopuolelta pyydettyjä kampasimpukoita (*Pectinidae*), merikotiloita ja varsinaisia merimakkaraita (*Holothuroidea*), jotka eivät ota ravintoaan siivilöimällä, koskevat erityisvaatimukset, jotka esitetään saman jakson IX luvussa.

12 artikla

Poroa (*Rangifer tarandus tarandus*), riekkoa (*Lagopus lagopus*) ja kiirunaa (*Lagopus mutus*) koskeva erityispoikkeukset, joista säädetään asetuksen (EU) 2017/625 18 artiklan 7 kohdan h alakohdassa

1. Asetuksen (EU) 2017/625 18 artiklan 7 kohdan h alakohdan mukaisesti Ruotsi ja Suomi voivat mainitun asetuksen tavoitteiden saavuttamista vaikeuttamatta myöntää tämän asetuksen liitteessä I lueteltujen alueidensa osalta seuraavia poroa (*Rangifer tarandus tarandus*) koskevia erityispoikkeuksia virallista valvontaa koskevista vaatimuksista:
 - a) poiketen siitä, mitä asetuksen (EU) 2017/625 18 artiklan 1 kohdassa säädetään, virallista valvontaa ei edellytetä porosta (*Rangifer tarandus tarandus*) saadun lihan osalta, jos tuottaja toimittaa sitä pieninä määrinä suoraan lopulliselle kuluttajalle tai paikallisille vähittäisliikkeille, jotka toimittavat sen suoraan lopulliselle kuluttajalle;
 - b) poiketen siitä, mitä asetuksen (EU) 2017/625 18 artiklan 2 kohdassa säädetään, *ante mortem* -tarkastus ei ole pakollinen laumasta irrallaan olevalla porolla, joka teurastetaan yksittäistapauksena 1 päivän toukokuuta ja 30 päivän syyskuuta välisenä aikana;
 - c) poiketen siitä, mitä asetuksen (EU) 2017/625 18 artiklan 2 kohdan c alakohdassa ja 3 kohdassa säädetään, teurastamohenkilöstö, joka on saanut tehtävään soveltuvan koulutuksen 14 artiklan mukaisesti, voi tarkastaa seuraavat:
 - i) vatsaontelon elimet, pois lukien maksa ja munuaiset;
 - ii) sukuelimet;
 - iii) utare.
2. Poiketen siitä, mitä asetuksen (EU) 2017/625 18 artiklan 1 kohdassa säädetään, virallista valvontaa ei edellytetä riekosta (*Lagopus lagopus*) ja kiirunasta (*Lagopus mutus*) saadun lihan osalta, jos lintujen lopetus tapahtuu ansapyyntillä talven metsästyskauden aikana Ruotsissa Norrbottenin, Västerbottenin tai Jämtlandin läänissä tai Älvdalenin kunnassa Taalainmaan läänissä.

13 artikla

Virkaeläinlääkäriä, virallista avustajaa ja toimivaltaisten viranomaisten nimeämää henkilöstöä koskevat vähimmäisvaatimukset

1. Virkaeläinlääkäreiden, jotka suorittavat asetuksen (EU) 2017/625 18 artiklassa säädettyjä tehtäviä, on täytettävä tämän asetuksen liitteessä II olevassa I luvussa esitetyt vähimmäisvaatimukset.

Liitteessä II olevan I luvun 1–6 kohdassa vahvistetuista säännöistä poiketen jäsenvaltiot voivat vahvistaa erityisiä sääntöjä

 - a) osa-aikaisesti työskenteleville virkaeläinlääkäreille, jotka vastaavat pienten yritysten tarkastamisesta tai suorittavat virallista valvontaa ainoastaan alkutuotannossa, mikä tarkoittaa erityisesti tarkastuksia maitotiloilla sekä *ante mortem* -tarkastuksia muualla kuin teurastamoissa; ja
 - b) eläinlääketieteen opiskelijoille, jotka ovat läpäisseet kokeen liitteessä II olevan I luvun 3 kohdassa tarkoitetuissa aineissa ja jotka työskentelevät tilapäisesti teurastamossa, jossa on paikalla virkaeläinlääkäri.
2. Eläinlääkäreillä, jotka on jo nimetty virkaeläinlääkäreiksi ennen tämän asetuksen soveltamispäivää, on oltava riittävä tietämys tämän asetuksen liitteessä II olevan I luvun 3 kohdassa tarkoitetuista aihealueista. Tarvittaessa toimivaltaisen viranomaisen on varmistettava, että kyseinen tietämys hankitaan jatkuvan koulutuksen kautta.
3. Virallisten avustajien, jotka suorittavat asetuksen (EU) 2017/625 18 artiklassa säädettyjä tehtäviä, on täytettävä tämän asetuksen liitteessä II olevassa II luvussa esitetyt vähimmäisvaatimukset.
4. Toimivaltaisten viranomaisten nimeämän henkilöstön, joka suorittaa asetuksen (EU) 2017/625 18 artiklassa säädettyjä tehtäviä, on täytettävä tämän asetuksen liitteessä II olevassa III luvussa esitetyt vähimmäisvaatimukset.

*14 artikla***Teurastamohenkilöstön koulutusta koskevat vähimmäisvaatimukset**

Teurastamohenkilöstö, joka avustaa viralliseen valvontaan ja muihin virallisiin valvontatoimiin liittyvien tehtävien suorittamisessa asetuksen (EU) 2017/625 18 artiklan 3 kohdan mukaisesti, on koulutettava toimivaltaisia viranomaisia tyydyttävällä tavalla. Heidän on myös täytettävä tämän asetuksen liitteessä II olevassa II luvussa esitetyt koulutusta koskevat vähimmäisvaatimukset siinä määrin kuin heidän avustustehtäviensä kannalta on tarkoituksenmukaista.

*15 artikla***Voimaantulo ja soveltaminen**

Tämä asetus tulee voimaan kahdentenakymmenentenä päivänä sen jälkeen, kun se on julkaistu *Euroopan unionin virallisessa lehdessä*.

Sitä sovelletaan 14 päivästä joulukuuta 2019.

Tämä asetus on kaikilta osiltaan velvoittava, ja sitä sovelletaan sellaisenaan kaikissa jäsenvaltioissa.

Tehty Brysselissä 8 päivänä helmikuuta 2019.

Komission puolesta

Puheenjohtaja

Jean-Claude JUNCKER

LIITE I

**POROSTA (RANGIFER TARANDUS TARANDUS) SAADUN LIHAN TARKASTUSTA KOSKEVAT
ERITYISPOIKKEUKSET**

Asetuksen 12 artiklan 1 kohdassa tarkoitettuja erityispoikkeuksia sovelletaan ainoastaan seuraavilla alueilla:

a) Ruotsissa:

- i) Norrbottenin lääni,
- ii) Västerbottenin lääni,
- iii) Jämtlandin lääni,
- iv) Västernorrlandin lääni,
- v) Älvdalenin kunta Taalainmaan läänissä,
- vi) Nordanstigin, Hudiksvallin ja Söderhamnin kunnat Gävleborgin läänissä;

b) Suomessa, sellaisina kuin ne sallittiin 31 päivänä joulukuuta 2014:

- i) Lapin maakunta lukuun ottamatta Kemin, Keminmaan ja Tornion kuntia,
 - ii) Pohjois-Pohjanmaan ja Kainuun maakunnat:
 - Kuusamon, Taivalkosken, Pudasjärven, Suomussalmen ja Hyrynsalmen kunnat;
 - Oulun kaupungissa: entisen Yli-Iin kunnan alue sekä Kiiminkijoen pohjoispuolinen alue entisessä Ylikiimingin kunnassa,
 - Iin kunnassa: entisen Kuivaniemen kunnan alue,
 - Puolangan ja Utajärven kunnissa: Kiiminkijoen sekä seututien 891 (Hyrynsalmi-Puolanka) pohjoispuoliset alueet.
-

LIITE II

VIRKAELÄINLÄÄKÄRIÄ, VIRALLISTA AVUSTAJAA JA MUUTA TOIMIVALTAISTEN VIRANOMAISTEN NIMEÄMÄÄ HENKILÖSTÖÄ KOSKEVAT VÄHIMMÄISVAATIMUKSET

I LUKU

VIRKAELÄINLÄÄKÄRIT

1. Toimivaltaiset viranomaiset voivat nimittää virkaeläinlääkäreiksi ainoastaan eläinlääkäreitä, jotka ovat läpäisseet 3 kohdassa esitetyt vaatimukset täyttävän kokeen.
2. Toimivaltaisten viranomaisten on järjestettävä koe ehdokkaille, jotka hakevat nimittämistä virkaeläinlääkäriksi.
3. Kokeella on osoitettava tiedot seuraavista aihealueista kohdennettuna erityisesti virkaeläinlääkärin tehtäviin ja siinä laajuudessa kuin eläinlääkärin tausta ja pätevyys huomioon ottaen on tarpeen, ja samalla on vältettävä kaikenlainen päällekkäisyys Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivin 2005/36/EY ⁽¹⁾ 38 artiklan 3 kohdassa tarkoitettuja eläinlääkärin tietoja ja taitoja selvittävien kokeiden kanssa:
 - a) ihmisten terveyttä, elintarvikkeiden turvallisuutta, eläinten terveyttä, eläinten hyvinvointia ja lääkeaineita koskeva kansallinen ja unionin lainsäädäntö;
 - b) yhteisen maatalouspolitiikan periaatteet, markkinatoimet, vientituet ja petosten paljastaminen, mukaan lukien maailmanlaajuinen sääntely: Maailman kauppajärjestön sopimus terveys- ja kasvinuojelutoimista, Codex Alimentarius, Maailman eläintautijärjestö;
 - c) elintarvikkeiden jalostamisen ja elintarviketeknologian perusteet;
 - d) hyvien valmistustapojen ja laadunhallinnan periaatteet, käsitteet ja menetelmät;
 - e) korjuuta edeltävä laadunhallinta (hyvä maatalouskäytäntö);
 - f) elintarvikehygienian ja elintarvikkeiden turvallisuuden edistäminen ja käyttö (hyvät hygieniakäytännöt);
 - g) riskianalyysin periaatteet, käsitteet ja menetelmät;
 - h) HACCP-järjestelmän periaatteet, käsitteet ja menetelmät, HACCP-järjestelmän käyttö elintarvikkeiden tuotantoketjun kaikissa vaiheissa;
 - i) a–h alakohdassa tarkoitettujen vaatimusten auditointi ja noudattamisen todentaminen;
 - j) ihmisten terveyteen liittyvien elintarvikevälikkeiden vaarojen torjuminen ja valvonta;
 - k) tartuntojen ja myrkytysten populaatiodynamiikka;
 - l) diagnostinen epidemiologia;
 - m) seuranta- ja valvontajärjestelmät;
 - n) nykyaikaisten testausmenetelmien periaatteet ja diagnostiset sovellukset;
 - o) tieto- ja viestintäteknologia, jos sillä on merkitystä työvälineenä;
 - p) tietojenkäsittely ja biostatistiikan sovellukset;
 - q) ihmisten ruokamyrkytysten epidemiologiset selvitykset;
 - r) asiaankuuluvat tarttuvia spongiformisia enkefalopatioita (TSE) koskevat näkökohdat;
 - s) eläinten hyvinvointi kasvatuksen, kuljetuksen ja teurastuksen aikana;
 - t) elintarvikkeiden tuotantoon liittyvät ympäristöseikat (jätehuolto mukaan lukien);
 - u) ennalta varautumisen periaate ja kuluttajien odotukset;
 - v) elintarvikkeiden tuotantoketjussa työskentelevälle henkilökunnalle annettavan koulutuksen periaatteet;

⁽¹⁾ Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivi 2005/36/EY, annettu 7 päivänä syyskuuta 2005, ammattipätevyyden tunnustamisesta (EUVL L 255, 30.9.2005, s. 22).

- w) eläimistä saatavia sivutuotteita ja niistä johdettuja tuotteita koskevat terveyssäännöt;
- x) petoksiin liittyvät näkökohdat.

Ehdokkaat voivat hankkia tarvittavat tiedot osana eläinlääkärin peruskoulutustaan tai eläinlääkäriksi pätevöitymisen jälkeisen koulutuksen tai ammattikokemuksen avulla.

Jos toimivaltaiset viranomaiset katsovat, että ehdokas on hankkinut kaiken tarvittavan tiedon osana ylempää korkeakoulututkintoa tai tutkintoon johtaneiden jatko-opintojen kautta, ne voivat olla vaatimatta kokeen suorittamista. Jos ehdokas on hankkinut vain osan tarvittavista tiedoista, toimivaltaisten viranomaisten on järjestettävä 2 kohdassa tarkoitetuista kokeista poikkeavat kokeet siten, että ehdokkaan tausta otetaan huomioon.

4. Virkaeläinlääkärillä on oltava kyky monialaiseen yhteistyöhön.
5. Jokaisen virkaeläinlääkärin on ennen itsenäisen toiminnan aloittamista suoritettava koeaika, joka käsittää vähintään 200 tuntia käytännön opintoja. Eläinlääkäriopintojen aikana hankittu soveltuva koulutus voidaan lukea koeaikaan. Koeaikanaan eläinlääkärin on työskenneltävä ammatissa toimivien virkaeläinlääkärien valvonnassa teurastamoissa, leikkaamoissa ja tiloilla. Koulutuksen aiheena on oltava hyvien hygieniakäytäntöjen sekä HACCP-periaatteiden mukaisten menettelyjen auditointi.
6. Virkaeläinlääkärin on pidettävä tietonsa ajan tasalla ja seurattava alan kehitystä säännöllisen täydennyskoulutuksen ja ammattikirjallisuuden avulla 3 kohdassa tarkoitetuilla aloilla. Virkaeläinlääkärin on mahdollisuuksien mukaan osallistuttava vuosittain täydennyskoulutukseen.
7. Virkaeläinlääkärien kokeet on tunnustettava vastavuoroisesti jäsenvaltioissa, kun ammattihenkilöt liikkuvat rajan yli tai haluavat sijoittautua toiseen jäsenvaltioon. Tällaisessa tapauksessa kokeet on rajattava aiheisiin, jotka ovat olennaisen tärkeitä ihmisten ja eläinten terveyden suojelulle työskentelyjäsenvaltiossa mutta joita ei käsitellä alkuperäjäsenvaltiossa järjestettävissä kokeissa.

II LUKU

VIRALLINEN AVUSTAJA

1. Virallisen avustajan tehtäviä saavat suorittaa ainoastaan henkilöt, jotka ovat suorittaneet koulutuksen ja läpäisseet kokeen 5 kohdassa esitettyjen vaatimusten mukaisesti.
2. Toimivaltaiset viranomaiset järjestävät 1 kohdassa tarkoitettut kokeet. Voidakseen osallistua kokeeseen ehdokkaiden on osoitettava, että he ovat saaneet
 - a) vähintään 500 tuntia opetusta, josta vähintään 400 tuntia käytännön opetusta 5 kohdassa tarkoitetuilla aloilla; ja
 - b) tarvittavan lisäkoulutuksen virallisen avustajan tehtävien hoitamiseksi pätevästi.
3. Edellä 2 kohdan a alakohdassa tarkoitettu käytännön opetus on järjestettävä teurastamoissa, riistan käsittelylaitoksissa ja/tai leikkaamoissa virkaeläinlääkärin valvonnassa.
4. Koulutuksen ja kokeiden on liityttävä ensi sijassa punaiseen lihaan tai siipikarjanlihaan. Kuitenkin niiltä henkilöiltä, jotka ovat saaneet koulutuksen jommankumman edellä mainitun kategorian osalta ja läpäisseet kokeen, on edellytettävä ainoastaan suppeaa koulutusta toista kategoriasta koskevan kokeen läpäisemiseksi. Koulutuksen ja kokeiden on tarpeen mukaan katettava luonnonvarainen riista, tarhattu riista ja jäniseläimet.
5. Virallisen avustajan koulutuksen on katettava seuraavat aihealueet, ja kokeilla on vahvistettava niiden osaaminen:
 - a) tuotantotilat:
 - i) teoreettinen osa:
 - maatalousalan yleinen kehys (organisaatio, tuotantomenetelmät, eläinten kansainvälisen kaupan standardit);
 - tuotantoeläinkasvatuksen hyvät toimintatavat;

- perustiedot taudeista, erityisesti virusten, bakteerien ja loisten aiheuttamista zoonooseista;
- tautien seuranta, lääkkeiden ja rokotteiden käyttö, jäämien testaus;
- hygienia- ja terveysturvallisuus;
- eläinten hyvinvointi tilalla ja kuljetuksen aikana;
- ympäristövaatimukset rakennuksissa, maataloilla ja yleisesti;
- asiaankuuluvat lait, asetukset ja hallinnolliset määräykset,
- kuluttaja-asiat ja laadunvalvonta;

ii) käytännöllinen osa:

- käynnit erityyppisillä tiloilla, joilla käytetään erilaisia kasvatusmenetelmiä;
- käynnit tuotantolaitoksissa;
- eläinten lastauksen ja purkamisen tarkkailu;
- laboratoriodemonstraatiot;
- eläinlääkärintarkastukset;
- asiakirjat;

b) teurastamot, riistan käsittelylaitokset ja leikkaamot:

i) teoreettinen osa:

- lihateollisuuden yleinen kehys (organisaatio, tuotantomenetelmät, elintarvikkeisiin sekä teurastus- ja leikkuuteknikoihin liittyvät kansainvälisen kaupan standardit);
- perustiedot hygieniasta ja hyvästä hygieniakäytännöstä ja erityisesti teollisuushygieniasta, teurastus-, leikkuu- ja varastohygieniasta sekä työskentelyhygieniasta;
- perustiedot HACCP-järjestelmästä ja siihen perustuvien menettelyjen auditoinnista;
- eläinten hyvinvointi purettaessa eläimiä kuljetuksen jälkeen ja teurastamossa;
- perustiedot teurastettujen eläinten anatomiasta ja fysiologiasta;
- perustiedot teurastettujen eläinten patologiasta;
- perustiedot teurastettujen eläinten patologisesta anatomiasta;
- tarvittavat tiedot spongiformisista enkefalopatioista (TSE) ja muista merkittävistä zoonooseista ja zoonoosien aiheuttajista sekä merkittävistä eläintaudeista;
- tiedot tuoreesta lihasta koskevista teurastus-, tarkastus-, valmistus-, käärimis-, pakkaus- ja kuljetusmenetelmistä ja -menettelyistä;
- perustiedot mikrobiologiasta;
- *ante mortem* -tarkastus;
- näytteenotto ja analyysi *Trichinellan* (trikiini) osalta;
- *post mortem* -tarkastus;
- hallinnolliset tehtävät,
- tiedot asiaankuuluvista laeista, asetuksista ja hallinnollisista määräyksistä;
- näytteenottomenettely;
- petoksiin liittyvät näkökohdat;

ii) käytännöllinen osa:

- eläimen tunnistaminen;
- iän tarkistaminen;

- teurastettujen eläinten tarkastus ja arviointi;
 - *ante mortem* -tarkastus teurastamossa;
 - *post mortem* -tarkastus teurastamossa tai riistan käsittelylaitoksessa;
 - näytteenotto ja analyysit *Trichinellan* (trikiini) osalta;
 - eläinlajin tunnistus lajityypillisiä osia tutkimalla;
 - teurastettujen eläinten muuttuneiden osien tunnistus ja arviointi;
 - hygienian valvonta, mukaan lukien hyvien hygieniakäytäntöjen ja HACCP-järjestelmään perustuvien menetelmien auditointi;
 - *ante mortem* -tarkastusten tulosten kirjaaminen;
 - näytteenotto;
 - lihan jäljitettävyyys;
 - dokumentointi, kuten elintarvikeketjua koskevien tietojen arviointi ja kirjausten tarkastelu..
6. Toimivaltaiset viranomaiset voivat vähentää koulutusta ja kokeita
- a) teoreettisesta osasta, jos virallinen avustaja osoittaa saaneensa riittävästi koulutusta joidenkin tämän luvun 5 kohdan a alakohdan i alakohdan tai b alakohdan i alakohdan luetelmakohtien osalta;
 - b) käytännöllisestä osasta, jos virallinen avustaja osoittaa saaneensa riittävästi työkokemusta joidenkin tämän luvun 5 kohdan a alakohdan ii alakohdan tai b alakohdan ii alakohdan luetelmakohtien osalta.
7. Virallisella avustajalla on oltava kyky monialaiseen yhteistyöhön.
8. Virallisten avustajien on pidettävä tietonsa ajan tasalla ja seurattava alan kehitystä säännöllisen täydennyskoulutuksen ja ammattikirjallisuuden avulla. Virallisen avustajan on mahdollisuuksien mukaan osallistuttava vuosittain täydennyskoulutukseen.
9. Mikäli viralliset avustajat vain ottavat näytteitä ja tekevät analyysejä *Trichinellan* ja mikrobiologisten vaatimusten osalta, toimivaltaisten viranomaisten on ainoastaan varmistettava, että he saavat asianmukaisen koulutuksen kykeisiin tehtäviin.
10. Virallisten avustajien kokeet on tunnustettava vastavuoroisesti jäsenvaltioissa, kun ammattihenkilöt liikkuvat rajan yli tai haluavat sijoittautua toiseen jäsenvaltioon. Tällaisessa tapauksessa kokeet on rajattava aiheisiin, jotka ovat olennaisen tärkeitä ihmisten ja eläinten terveyden suojelulle työskentelyjäsenvaltiossa mutta joita ei käsitellä alkuperäjäsenvaltiossa järjestettävissä kokeissa.

III LUKU

TOIMIVALTAISTEN VIRANOMAISTEN NIMEÄMÄ HENKILÖSTÖ

1. Toimivaltaiset viranomaiset voivat nimittää vain sellaista henkilöstöä, joka on suorittanut koulutuksen ja läpäissyt kokeen tämän luvun 5 kohdassa esitettyjen vaatimusten mukaisesti.
2. Toimivaltaiset viranomaiset järjestävät 1 kohdassa tarkoitetun kokeen. Voidakseen osallistua kokeeseen ehdokkaiden on osoitettava, että he ovat saaneet
- a) vähintään 500 tuntia opetusta, josta vähintään 400 tuntia käytännön opetusta 5 kohdassa tarkoitetuilla aloilla; ja
 - b) tarvittavan lisäkoulutuksen toimivaltaisten viranomaisten nimeämän henkilöstön tehtävien hoitamiseksi pätevästi.
3. Edellä 2 kohdan a alakohdassa tarkoitettu käytännön opetus on järjestettävä leikkaamoissa virkaeläinlääkärin valvonnassa.
4. Koulutuksen ja kokeiden on liityttävä ensisijassa punaiseen lihaan tai siipikarjanlihaan. Kuitenkin niiltä henkilöiltä, jotka ovat saaneet koulutuksen jommankumman edellä mainitun kategorian osalta ja läpäisseet kokeen, on edellytettävä ainoastaan suppeaa koulutusta toista kategoriasta koskevan kokeen läpäisemiseksi. Koulutuksen ja kokeiden on tarpeen mukaan katettava luonnonvarainen riista, tarhattu riista ja jäniseläimet.

5. Toimivaltaisten viranomaisten nimeämän henkilöstön koulutuksen on katettava seuraavat aihealueet, ja kokeilla on vahvistettava niiden osaaminen:
- i) teoreettinen osa:
- lihateollisuuden yleinen kehys (organisaatio, tuotantomenetelmät, elintarvikkeisiin sekä leikkuutekniikoihin liittyvät kansainvälisen kaupan standardit);
 - perusteelliset tiedot hygieniasta ja hyvästä hygieniakäytännöstä ja erityisesti teollisuushygieniasta, leikkuu- ja varastohygieniasta sekä työskentelyhygieniasta;
 - perusteelliset tiedot HACCP-järjestelmästä ja siihen perustuvien menettelyjen auditoinnista;
 - tarvittavat tiedot spongiformisista enkefalopatioista (TSE) ja muista merkittävistä zoonooseista ja zoonoosien aiheuttajista;
 - tiedot tuoreen lihan valmistus-, käärimis-, pakkaus- ja kuljetusmenetelmistä ja -menettelyistä;
 - perustiedot mikrobiologiasta;
 - hallinnolliset tehtävät,
 - tiedot asiaankuuluvista laeista, asetuksista ja hallinnollisista määräyksistä;
 - näytteenottomenettely;
 - petoksiin liittyvät näkökohdat;
- ii) käytännöllinen osa:
- teurastettujen eläinten tarkastus ja arviointi;
 - hygienian valvonta, myös hyvien hygieniakäytäntöjen ja HACCP-järjestelmään perustuvien menetelmien auditointi;
 - näytteenotto;
 - lihan jäljitettävyys;
 - dokumentointi.
6. Toimivaltaiset viranomaiset voivat vähentää koulutusta ja kokeita
- a) teoreettisesta osasta, jos toimivaltaisten viranomaisten nimeämä henkilöstö osoittaa saaneensa riittävästi koulutusta joidenkin tämän luvun 5 kohdan i alakohdan luetelmakohdan osalta;
- b) käytännöllisestä osasta, jos toimivaltaisten viranomaisten nimeämä henkilöstö osoittaa saaneensa riittävästi työkokemusta joidenkin tämän luvun 5 kohdan ii alakohdan luetelmakohdan osalta;
7. Toimivaltaisten viranomaisten nimeämällä henkilöstöllä on oltava kyky monialaiseen yhteistyöhön.
8. Toimivaltaisen viranomaisen nimeämän henkilöstön on pidettävä tietonsa ajan tasalla ja seurattava alan kehitystä säännöllisen täydennyskoulutuksen ja ammattikirjallisuuden avulla. Toimivaltaisten viranomaisten nimeämän henkilöstön on mahdollisuuksien mukaan osallistuttava vuosittain täydennyskoulutukseen.
9. Toimivaltaisen viranomaisen nimeämän henkilöstön kokeet on tunnustettava vastavuoroisesti jäsenvaltioissa, kun ammattihenkilöt liikkuvat rajan yli tai haluavat sijoittautua toiseen jäsenvaltioon. Tällaisessa tapauksessa kokeet on rajattava aiheisiin, jotka ovat olennaisen tärkeitä ihmisten ja eläinten terveyden suojelulle työskentelyjäsenvaltiossa mutta joita ei käsitellä alkuperäjäsenvaltiossa järjestettävissä kokeissa.
-